

מנגנון - החלוקה מאלין עיני!

הופרה לגבי מכתבים ומברקים, הותקנו מכשירי האזנה למאות בכל נקודות-מפתח. כל הפעולות הללו נעשו ללא כל אסמכתא חוקית על-ידי אלמונים שזוהתם לא נתגלתה אפילו כאשר נתפסו בכף. כל אלה מצרפים רק קחים מעורפלים אחדים לדמותו של המנגנון העושה וזאיגוראה, מנגנון החושך.

את המכשירים מקבל מנגנון זה מארצות הברית. חלק הוא מקבל באופן רשמי, דרך שירות הריגול האמריקאי; את השאר הוא קונה באופן חשאי, מעביר ארצה ללא אישור האמריקאים. לרשותו עומדת התעשייה האלקטרונית והאקוסטית המשוכללת ביותר בעולם. היא מוכנה לספק אונים לא רק לקריאות ולמכשירי הטלפונים. בתי החרושת הימורניים פולטים אונים חשאיות שאפשר להחביאן בתוך מגורת-שולחן, בקופסת סיגריות או אסילו בשעון יד.

מנגנון הציתות לא החמיץ אף הזדמנות: הוא רכש מכשירים המאפשרים לו, למעשה, להאזין לכל שיחה שירצה, להקליטה ולהשמיע בה למטרותיו. בעזרת מכשיריו, היסל לחלוטין את זכות הפרט לסודיות, מבלי ל"עורר אף לרגע את חשדו שהוא נתון תחת ציתות.

פרשת יערי

לפני שנתיים וחצי שמע הקהל הישראלי הרחב לראשונה על אחד היצורים האלה. הזמנה דחופה כינסה את עיתונאי תל-אביב לחדר קטן במשרדי הקיבוץ הארצי, שם הובטחה להם תגלית סנסציונית. התגלית: מכשיר שידור בגודל של קופסת סיגריות, שהותקן בתוך שולחן עבודתו של מאיר יערי, העביר כל מלה שנשמעה בחדר לתחנת הקליטה בסוכה.

שני צנתחים שנתפסו על-ידי שומרי הקיבוץ הארצי, כאשר באו ללילה להחליף את סוללות המשרד, נלקחו מיד על-ידי המשטרה. הפרשה טושטשה במהרה, עניין הריגול אחרי יערי נשכח. אך המכשירים המשיכו לפעול, להאזין ולקלוט.

כך סאזנים לטלפון

ישנו, למשל, מכשיר ציתות טלפוני המופעל מיד עם הרמת השפופרת. המכשיר אינו מחובר ישירות לטלפון ואדם החושד שמאזינים לשיחותיו יכול לפרק את הטלפון, לחטט ולחפש — מבלי למצוא את מכשיר הציתות. מכשיר זה מוסתר בסביבת קו הטלפון, במרחק המגיע עד לששה מטרים. ברגע שמישהו מרים את השפופרת, מפעילה השראה מגנטית את מכשיר ההקליטה וכל מלה של שני המשתתפים נקלטת ונשמרת. ה"קליק" המסויים, הידוע לאזרחים רבים בישראל, והנשמע כמה שניות לאחר הרמת השפופרת, הוא האות כי ההשראה המגנטית פעלה וכי מכשיר ההאזנה הוא במצב של פעולה.

מקלם בכיס הסעיר

ישנו גם מקלט-חוט ננסי יעיל מאוד. אנשי המקצוע קוראים לו מקל. המקל נראה כקופסה קטנה ואפשר בקלות להסתירו בתיק ניירות או בכיס הפנימי של מעיל. מנו מוביל חוט דקיק אל מיקרופון-סיכה המסופק על-ידי בתי החרושת בצורות שונות: בתוך שעון אמיתי, כסיכת-עניבה, כיס המכסה של עש-ובוע, ואו, כל מה שהצתת צריך לעשות הוא להתקרב לקרבנו ולעסוק בשקט בכל עיסוק שייראה טבעי באותו רגע. כגון קריאת עתון או לגימת כוס קפה. המכשיר עושה בינתיים את שלו.

בעזרת משקפת צלפים

הצתת גם יכול שלא להתקרב לקר-בנו בכלל. נתיב, למשל, שחבר ממשלה מסויים מומין לביתו אחד מראשי סיעתו או מנהיג אופוזיציוני. למנגנון הציתות דרוש שים פרטי השתחה. חבר הממשלה יודע זאת. אולי גם אורחו. לכן הם מחליטים לא לשוחח בתוך הבית בגלל האזניים שצמחו לכותל. הם יוצאים לגן או לחצר הבית. שם אפשר לשוחח בשקט. ללא אונים זרות. הנחה זו, כמובן, מוטעת מיסודה. שני האישים הדגויים לא העריכו אל נכון את התקדמות ה"מדע. ברשות מי שמאזין לכל גם מכשיר מיוחד למקרים כאלה. זהו מיקרופון קעור, הנעזר בקולטת הדומה לראי פאראבולי בקוטר של 30 סנטימטר בערך. אפשר להציב אותו במרחק רב מן המקום שבו מתנהלת השיחה ואין שום צורך בחושים שיתכרו אותו. באנטינות או באמצעי-עזר מסובכים אחרים. הצתת יכול לשבת בתוך חדר או על גג בית אפילו במרחק של רבע קילומטר מן המקום. כל אשר עליו לעשות הוא לכוון את המיקרופון הקעור, בעזרת משקפת צל-

ישראל 1955 לא הגיעה לדרגה זו, אולם לפי המת-רחש בה כבר כיום, היא מתקדמת בכיוון זה בעק-בוות. כי בישראל 1955 אין שום איש ציבור יכול לחיות בטוח שמודותיו הכמוסות ביותר אינם מועב-רים מיד באמצעים הטכניים המשוכללים והחדושים ביותר של המאה העשרים, ישר אל האח הגדול, שעדיין איננו רואה הכל, אך שומע כבר כמעט הכל.

מתנהלות שיחות חשובות, קולטות את מישרי מכשירי הציתות. עובדה נוספת שאותה העז לומר רק בחצי פה היא, כי לאחר שעות העבודה משמשות כמה וכמה ממכונות ה"דואר האמיתיות לצרכיו של אותו מנגנון מסתורי.

שר-הדואר נחמו להתקשר הן עם כמה שרים לא-מפא"יים בממשלה והן עם חבר כנסת מסיעת חרות. את הראשונים שאל האם ידוע גם להם משהו על האזנה לשיחותיהם, ואילו מהאחרון ביקש סיוע טכני. השרים ה"צ"כים השיבו כי ידועה להם עצם העובדה, אך אינם יודעים דבר על פרטי הביצוע ואין בידיהם הוכחות.

ח"כ חרות היה לעזר רב יותר: הוא שלח מימחים אשר ביקו את ליטכתו הפרי-טית של כבוד השר, את שולחן עבודתו ואת מכשיר הטלפון שלו. אולם לא מצאו מאומה. מישוהו רמו רמו קלוש ביותר, כי בין ה-

לחישה באוני שרי-הדואר

שר הדואר ד"ר יוסף בורג היה מופתע מאד כאשר התייצב לפניו בלשכתו הפרטית אחד העובדים המרכזיים של משרדו, אמר לו בלחש: "אדוני, אני רוצה להיפגש אתך במקום נייטרלי!" השר, שדלת לשכתו היתה סגורה, ביקש מהפקיד הבכיר לשבת, אמר לו: "דומני שהמקום נייטרלי למדי!" הפקיד, שסימני עצבנות ניכרים נראו על פניו, חזר ולחש: "כבוד השר, אני מעוניין מאד להיפגש אתך, אולם לא בלשכתך ולא בביתך הפרטי. הרצוי ביותר — בבית קפה."

השניים נפגשו בבית-קפה בירושלים ושם שמע השר את אחד הסיפורים המזוירים ביותר בחייו. הפקיד הסביר לשר כי רק חלק מן פעולות המשרד שהוא עומד בראשו ידועות לו, וכי מתחת לפני השטח משמש משרדו

יכאל מילברג, עובד מוסך הדואר המ"כזי ביפו, לא רצה להשלים עם פיסוריו. לא היתה כל סיבה נראית לעין לפיטורים אלה אשר נמסרו לו באמצעות מכתבו של היום ב"נמנמם, המנהל הכללי המפא"יי של משרד הדואר הפועל-המזרחי. הפיטורים נעשו כי התאם לדבר המלך במועצתו מתקופת ראשית המנדט, עת היתה הממשלה הבריטית מעוניינת ליצור לעצמה פתח חוקי נוח לפטר לפיו ללא נימוק פקידים שלא היה נגדם מאומה, פרט לחישובים של טובת שלטונם.

מדוע פומר מילברג?

בתוקף תפקידו ידע מיכאל מילברג על מודע צאתה ושובה של כל מכונית במוסך הדואר המרכזי. על כן ידע, כמובן, כי בין מכוניות הדואר היוצאות לתפקידים שיגרתיים מצויות כמה מכוניות המסוות כמכוניות דואר אולם תפקידן שונה לחלוטין. לא פחות מכך יכול היה לדעת כי לאחר שעות העבודה יוצאות כמה ממכוניות הדואר את המוסך — בתפקידים שונים לחלוטין.

מילברג לא חשב לעשות מאומה נגד סדרים קבועים ומקובלים אלה. הוא היה מעוניין רק במקום העבודה הקבוע. אולם היו אנשים אשר סברו אחרת. לדידם לא היה מילברג, יוצא אצ"ל אירופה, אדם מהימן. לדידם אסור היה לו לדעת, למשל, את העובד דה כי שנים מעובדי מוסך משרד הדואר הם שהכניסו את מכשיר ההאזנה המפורסם לחדרו של מאיר יערי. לשם כך היה צורך להיפטר ממיכאל מילברג. בהקדם, ורצוי בשקט.

כצעד ראשון הועבר מילברג לעבודת לילה במוסך, כדי להמאס עליו את החיים, להניעו להתפטר מעצמו. אך מילברג נאחו בעקשנות במקום עבודתו.

הצעד השני היה האשמת מילברג בגניבת קופת הברזל של מוסך הדואר, האשמה ש"היתה מכה שתי ארנבות ביריה אחת: מביאה לסילוקו של מילברג ומחפה על אנשי מנגנון החושך שניצלו את סמכויותיהם לטובת הנאה פרטית. אך מילברג לא נכנע גם הפעם. לכן, נשלח מכתבו הנוכח לעיל של מנחם, והופעל דבר המלך במועצתו.

שיחה של משפטים

ר"מח מאיר נוביק, קצין התפקידים המיון חזים (קת"ם) במטה הארצי של המשטרה, האחראי לקשר בין המשטרה לבין השאר, היה האישי שעליו הוטל להסביר את עובדות החיים למיכאל מילברג. הפגישה נערכה בחדרו של נוביק, במטה הארצי, ותוכנה היה מובן למעטים בלבד.

נוביק: מה שמך אדוני?

מילברג: מילברג, אדוני.

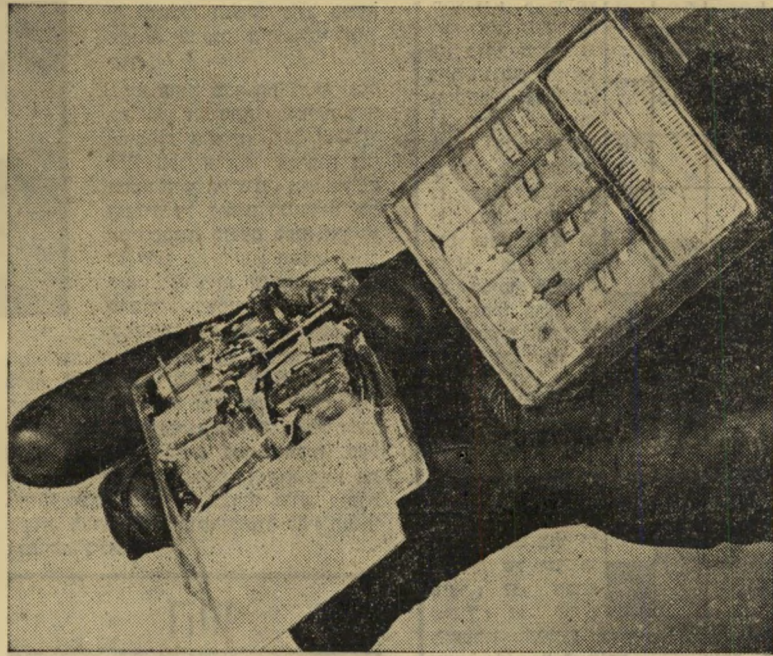
נוביק: מה היה שמך בחוץ לארץ?

מילברג: כיום שמי מילברג.

נוביק: הרי היה לך שם עברי יפה — מלמד. מדוע שינית אותו לשם לועזי?

מילברג: כך רציתי.

נוביק: ואתה רצונו לפטר אותך ממוסך הדואר, האם הכל ברור לך?

מכשיר יערי. בצילום: יד המחזיקה את שני חלקי המכשיר שנמצא צמוד למגירת שולחנו של מאיר יערי. החלק העליון מכיל סוללות, התחתון את משדר-הננס, ששידר לתחנת קליטה.

מרכז רשת-ההאזנה של מנגנון, שהוא ביסודו מפלגתי והמקיים האזנה קבועה לשורה שלמה של מוסדות ואישים.

בין היתר, טען אותו פקיד בכיר, מאזינים המאזינים הן לקו הטלפון האישי של השר, והן לשיחות המתנהלות בלישכתו ובביתו, באמצעות מכשירי האזנה קבועים בשני מ"קומות אלה.

סכנאים הוזמו לברוך

כאשר ביקש השר פרטים נוספים, החל ה"פקיד מגלה אותות פחד בולטים, סירב להו"סיף על מה שאמר. הוא ציין רק כי גם שאר השרים הלא-מפא"יים בממשלה נמצאים תחת האזנה מתמדת. כן הצליח השר להוציא מפי הפקיד את העובדה כי מכוניות מוסחת כמי-כוננית דואר משונטות סביב בניינים בהם

אזהרה שניתנה על-ידי הפקיד לבין בדיקת המומחים אירע משהו ששם לאל את סיכויי הבדיקה.

"מה אתם מתכוונים לעשות", שאל ד"ר בורג את השרים ה"צ"כים, "במקרה שתגלו מכשירי ציתות בלישכותיכם או בקווי הטל-פונים?"

גתפטר מיד ו" השיבו הנשאלים. אולם בינתיים, למען הזהירות, החלו שרי ה"צ"כ משוחחים בבתיהם הפרטיים על-ידי חילופי פתקות...

כך נרכשו המכשירים

בינתיים הלכו והתבהרו כמה עובדות מ"עורפלות. חלק מהן נמסר בפומבי על-ידי השר פרץ ברנשטיין, חלק אחר פורסם ב"העולם הזה (920) ולא הוכחש: נערכו חי-פושים בדירות אנשי ציבור, סודיות הדואר